

ratione obedientiae Confessario debitae, etiam adimplenda est. Constat ex *Conc. Trid.* sess. 14., c. 8. — S. Lig. n. 516.; *Hom. apost.* n. 55.

II. Poenitens tenetur *sub gravi* implere poenitentiam gravem pro gravibus peccatis impositam; quia materia gravis per se obligat sub gravi. — *Ita omnes.* Probabilius autem tantum *sub levi* obligatur ad poenitentiam levem pro levibus culpis impositam; quia materia levis non est capax gravis obligationis. — *Ita communius* cum S. Lig. n. 517., contra nonnullos.

III. Poenitens implere debet poenitentiam tempore designato a Confessario, vel quamprimum commode potest; et si poenitentia sub gravi obliget, graviter peccabit, si ex gravi negligentia diu eam differat (12); ratio est, quia per se grave est debitum notabile diu protrahere. Quoties autem poenitentia statuto tempore adimpleta non fuit, semper remanet onus eam peragendi, quia tempus tantum accessorie intenditur. — S. Lig. n. 525.

340. **Quaerita.** — **QUAER.** 1° *An obliget sub gravi poenitentia in se quidem gravis, sed pro solis venialibus imposita?*

Resp. Neg. probabilius. Ratio est, quia tunc non est necessaria satisfactio, in quantum est gravis. Unde sicut Confessarius non tenebatur, imo nec poterat illam praecipere sub gravi, ita nec poenitens sub gravi implere tenetur. — S. Lig. n. 517. (13).

QUAER. 2° *An Confessarius pro gravibus culpis poenitentiam possit imponere GRAVEM quidem, sed LEVITER obligantem?*

Resp. Affirm., quia legislator quilibet gravem materiam sub levi prae-

(12) Vide dicenda inferius n. 342. quaest. 6.

(13) Bene et accurate de huiusmodi casu ita scripserat Suarez (*de Poenit.* disp. 38. sect. 7. n. 7.): *Si propter curationem et medicinam iudicet confessor id expedire, poterit facere, et poenitens tenebitur obedire: quia tunc potius agitur de condigna dispositione ad remissionem peccatorum, quam de satisfactione pro temporali poena. Unde illud praeceptum a confessore positum, non tam est nova impositio, quam declaratio alicuius obligationis, quam poenitens de se habet, ut possit de illius dispositione, et proposito vitandi peccata moraliter constare; et ad summum videtur sacerdos tunc modum seu medium determinare: in quo, si sint plura et sufficientia (scil. media)*

*potest se voluntati poenitentis accommodare, ut medicinam eligat: quia hoc satis est ad illius curationem, ad quam solam sacerdos ius habet et potestatem in eo actu, ut declaratum est. Quocirca, id, quod sententiae Roncagliae addit S. Alphonsus, nempe quod tenebitur poenitens, si velit absolvi, illam (gravem satisfactionem) acceptare et adimplere, utique tenendum est, si hoc sit unicum medium curationis; secus si plura eaque sufficientia media in promptu sint; quippe ad solam curationem, ut ait Suarez, sacerdos ius et potestatem habet. Quae animadversio eo accidit opportunior, quia etiam S. Alphonsus doctrinam reprobat Roncagliae, qui (*de Sac. Poen.* q. 4. cap. 2. r. 2.) potestatem generatim imponendi gravem pro venialibus poenitentiam ex alio falso principio deducit.*

cipere potest; hoc tamen generatim non expedit. — Suarez cum *communi*, apud S. Lig. n. 518. (14).

QUAER. 3° *An poenitens teneatur sub gravi implere CIRCUMSTANTIAS poenitentiae adiectas, v. gr. ut oret GENIBUS FLEXIS, etc?*

Resp. Solutio pendet a maiori vel minori carnis afflictatione, quam affert circumstantia, sive *per se* sive *respectu* poenitentis. — S. Lig. n. 517. Hoc pendere potest etiam ab intentione Confessarii, quam vel ipse expresse manifestaverit, vel poenitens possit praesumere (15).

341. — **QUAER.** 4° *An satisfaciat, qui poenitentiam implet in mortali?*

Resp. Affirm., cum communi. Ratio est, quia ad satisfaciendum praecepto sufficit opus satisfactionis iniunctum ponere, licet finis praecepti non obtineatur. — S. Lig. n. 522.

QUAER. 5° *An peccet, qui implet poenitentiam in mortali?*

Resp. 1° Certum est illum non peccare *graviter*. — *Ita communiter Theologi.*

Resp. 2° Iuxta quosdam *venialiter* peccat. Ratio est, quia qui voluntarie obicem effectui etiam partiali Sacramenti ponit, non videtur ab aliqua culpa excusari posse. Plures tamen graves Theologi *probabiliter* tenent cum Lugo, illum ab omni culpa eximi, quia nulla est culpa soli poenarum remissioni obicem ponere (16). — S. Lig. n. 523.

342. — **QUAER.** 6° *Quaenam poenitentiae dilatio sit culpa gravis?*

Resp. 1° Si poenitentia fuerit *levis*, dilatio, quantumcumque sit, nunquam erit *gravis*, cum ex dictis ipsa poenitentiae omissio probabilius culpam levem non excedat.

Resp. 2° Si poenitentia sit *gravis*, et pro gravibus peccatis imposita, *probabiliter* *gravis* reputanda est dilatio duorum vel trium mensium, quando medicinalis sit, aut adsit periculum oblivionis. Caeterum nulla regula generalis circa hoc statui potest (17). — S. Lig. n. 524.

(14) S. Alphonsus mallet, ut saltem aliquid *sub gravi* iniungeretur, quocum aliud deinde etiam gravius posset imponi sub levi. At ipse non distulit, oppositam sententiam communiorem esse; et ex hoc ipso arguitur, minus firmum esse argumentum, quod ipse a Synodo Tridentina conatur pro sua opinione elicere.

(15) Eiusmodi regula, quae poenitenti reservat *munus presumendi* etc., forte nimis difficilis est; quia plerique incapaces sunt de hisce iudicandi.

(16) Hoc valere debet praesertim, quando poenitentia ad plures dies protrahi debet.

Quis enim dixerit, poenitentem teneri ad gratiam recuperandam, ut possit poenitentiam implere? Secus vero, ut notant Salmanticenses (*de Poenit.* cap. 10. n. 70.), poenitens peccaret tum implendo poenitentiam, tum non implendo: implendo quidem, quia implet in statu peccati; non implendo, quia omitteret. Et haec quidem secunda opinio eo magis verisimilis est in eorum sententia, qui dicunt, satisfactionis effectum in casu obtineri, quando obex deinde removetur.

(17) Nemo dubitat, poenitentibus suadendum esse, ut satisfactionem impleant,

QUAER. 7° *An, si poenitens iniunctae poenitentiae oblitus fuerit teneatur confessionem repetere, ut aliam poenitentiam recipiat?*

Resp. Neg. probabilius. Ratio est, quia impletio poenitentiae iam semel iniunctae, per oblivionem etiam culpabilem, *impossibilis* effecta est. Ad impossibile autem nemo tenetur. — Ita S. Lig. n. 520., *et alii communiter.*

Si tamen poenitens prudenter praesumat, Confessarium adhuc esse iniunctae poenitentiae memorem, deberet ipsum, si commode possit, adire, ut ab eo, qualis sit illa, resciat.

343. — QAER. 8° *Quis poenitentiam commutare possit?*

Resp. 1° Nunquam ab ipso poenitente commutari potest, ne in melius quidem, quamvis votum ab ipso vovente possit in opus evidenter melius mutari; ratio, quia poenitentia nequit ad sacramentalis satisfactionis meritum elevari, nisi a Ministro ipso Sacramenti Poenitentiae imposita fuerit.

Resp. 2° Commutari potest 1° a Confessario, qui eam imposuit, quia legislator potest propriam legem mutare; 2° a quolibet alio Confessario, quia quilibet alius Confessarius potest esse eiusdem causae iudex, si poenitens ipsius tribunali se submittat; successor enim in eadem auctoritate potest, quidquid potuit antecessor. Excipiendum tamen videtur, si poenitentia ab ipso Superiore pro casibus reservatis imposita est, quia inferior sententiam Superioris mutare nequit; nisi tamen causa gravis adsit, aut consensus Superioris facile praesumi possit. — S. Lig. n. 528. et 529.

Ad commutationem tamen licite faciendam requiritur causa iusta, qualis est; 1° si poenitentia videatur difficilis; 2° si praevideatur poenitens non esse ei satisfactorius ob repugnantiam, fragilitatem, oblivionem, etc. — S. Lig. n. 528.

quamprimum commode possunt. At si quaeratur, quandonam dilatio reatum, praesertim gravem, importet, vix credi potest, quantum inter se DD. dissentiant, adeo ut tot diversas habeas opiniones, quot intermedia temporis spatia habes inter octiduum et annum, et quidem ita, ut dum octiduum a quibusdam velut terminus statuitur, ultra quem iam de gravi reatu dilatio damnari queat (Vid. apud S. Alphons. lib. 6. n. 521.), alii dilationem integri anni culpae expertem iudicent (Vid. apud Diana tom. 1. Tr. 6. Resol. 44. et 45. *edit. coord.*). Neque valde urget discrimen

poenitentiae *medicinalis*. Nam si fingas aliis remediis infirmitatem curari, cessat obligatio, quam ratio medicinae inferret.

Undenam porro tanta opinionum varietas? Inde profecto, quod ratio quaequam solida ad aliquid certius concludendum plane desideretur. At vero hoc ex omnium sententia certissimum est, non damnandum quid *de mortali*, nisi manifesta et evidens ratio id suadeat. Ergo quidquid dicatur de octiduo, quindecim diebus, de mense, de bimestri, etc., pertinet ad privatas opiniones, quibus iniiciendi conscientiam gravis peccati vis prorsus deest.

344. — QAER. 9° *An poenitens teneatur confessionem repetere ad poenitentiae commutationem obtinendam?*

Resp. 1° Si adeat eundem Confessarium, non erit necessarium repetere, quando Confessarius recordetur utcumque *confuse* status conscientiae poenitentis (18).

Resp. 2° Si alium adeat Confessarium, vel etiam eundem, non amplius peccatorum memorem, sufficit ut summatim confiteatur; ita ut Confessarius confusam status illius notitiam acquirat (19). — Ita S. Lig. n. 529., *et alii communiter contra nonnullos.*

Resp. 3° probabilius requiritur haec summaria confessio, si Confessarius, saltem *in confuso*, statum poenitentis non cognoscat. Ratio est, quia nequit Confessarius poenitentiam commutare, nisi sacramentali iudicio: hoc autem iudicium non potest exercere, nisi poenitens conscientiae suae statum illi aperiat. — Lacroix, Elbel, etc.

Attamen probabiliter id negat S. Lig. cum *aliis*; quia non agitur de iudicio ferendo circa culpas deletas in praecedente confessione, ubi iudicium circa illas iam fuit formatum, sed tantum de poenitentia commutanda; ad hoc autem sufficit prioris poenitentiae cognitio, et notio fragilitatis aut difficultatis ad eam implendam, ut nempe nova aliquo modo aequivalens imponatur (20).

345. — QAER. 10° *An Confessarius possit poenitentiam commutare extra confessionem?*

Resp. 1° Neg., si Confessarius sit diversus. Ratio est, quia Confessarius nullam habet potestatem, nisi in iudicio sacramentali.

Resp. 2° Si Confessarius ille sit, qui poenitentiam imposuit, potest, illam mutare *immediate* post absolutionem, antequam poenitens discedat; non vero postea, *saltem probabilius*. Ratio est, quia ad id requiritur et sufficit, ut praecedens Confessarii iudicium moraliter perseveret, quod non videtur locum habere, si poenitens Confessarium extra Poenitentiae tribunal adierit. Ergo, etc. — Ita S. Lig. n. 529., ubi dicit, hanc esse sententiam *veriorem et communioem* eum Suarez, Salmant., etc. — Alii tamen dicunt, commutationem poenitentiae fieri posse ab eodem

(18) In praesenti casu haec recordatio prorsus sine causa exigitur. Etsi enim nulla memoria de statu poenitentis retineatur, apparet nihilominus, quid congrue substitui possit oneri, quod alias congruum statui poenitentis iudicatum fuerat. Congrua proinde satisfactio etiam sine illa recordatione potest iniungi.

(19) Summariam Confessionem sufficere,

nemo dubitat; sed ea necessaria non est, si Confessarius idem adeatur; sin autem alius, ex seq. resp. 3° habes, quid sit statuendum.

(20) Si commutatio fieri ob infirmitatem seu fragilitatem poenitentis debeat, haud facile id per *aequivalentis* substitutionem assequeris.

Confessario extra confessionem intra unius diei spatium (21); quia tunc adhuc videtur moraliter uniri cum praecedenti iudicio sacramentali. Nam quemadmodum longius spatium non impedit, quominus moraliter uniantur aut dolor, aut confessio, aut etiam impletio satisfactionis cum absolute, ita et de mutatione poenitentiae iudicari potest. Lugo, D. n. 112. — Voit, n. 632.

346. **Resolves.** — 1° Non tenetur poenitens poenitentiam adimplere, quando invalida fuit confessio; quia iudicis sententia sacramentalis nulla fuit, ac proinde nullum adest Sacramentum integrandum: alias vero bis pro iisdem peccatis esset satisfaciendum. Idem dicendum est ob eandem rationem de poenitentia imposita sine absolute. — Collet, — Reuter, et alii communiter. Excipe 1° si poenitentia sit medicinalis, atque adeo necessaria ratione medicinae (22); 2° si poenitens ad eandem confessionem perficiendam pluries accedat, et interim Confessarius, ut saepius fieri solet, poenitentiam aliquam singulis vicibus imponat, quo minor in fine imponenda supersit.

2° Peccat graviter non modo qui poenitentiam omittit, sed et qui omittit eius partem prae integra poenitentia notabilem; vel etiam quae gravis esset in se spectata.

3° Universim ad iudicandum de omissionis gravitate attendendum est, num materia vel circumstantia omissa multum ne, an parum ad praecepti finem conferat, num substantia praecepti impleta sit, etc. Sic praecepti substantiam implet nec peccat, nisi venialiter, qui stans, vel in cubiculo rosarium recitat, quod ex iussu confessarii flexis genibus vel ante imaginem B. Virginis recitari debuisset; secus vero, si poenitens iussus esset, v. gr. expansis brachiis orare; notabilis enim est haec mortificatio, cuius omissio gravis haberi potest.

4° Preces in poenitentiam impositae recitari possunt, etiam dum Missam de praecepto interea quis audit, nisi tamen aliud fuerit a Confessario statutum. — S. Lig. n. 525., contra *paucos*. Possent etiam alternatim cum sociis recitari preces, quae ex Ecclesiae usu, aut fidelium praxi, velut in choro recitari solent, v. gr. Rosarium, etc.

5° Satisfacere nequit poenitens per alterum, nisi tamen id de consensu Confessarii fiat; quia satisfactio est quasi sacramenti huius materia,

(21) Cardinalis De Lugo, cuius sententia hic exponitur, nusquam ad unius diei spatium rem constrinxit. Et si quidem distare commutatio haec a confessione tantum potest, quantum dolor a confessione, aut confessio ab absolute, aut demum ab absolute satisfactio, facile apparet, abs

re mensuram illam unius diei huc interseri.

(22) In ista hypothesis necessarium erit opus iniunctum, non quia a Confessario iniunctum, sed quia naturali lege impositum. Ad hoc tamen insuper requiritur, ut opus illud sit medium unicum, quo quis vitare peccatum possit.

et pars integralis (23). Ergo necessario ab ipso poenitente satisfactio ponenda est. Constat etiam ex propositione 15^a ab *Alexandro VII* damnata, quae est huiusmodi: *Poenitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius poenitentiam adimpleat.*

6° Si Confessarius duas Missas eodem die audiendas in poenitentiam imposuerit, illae successive, non autem eodem tempore, videntur audiendae; id enim intendisse Confessarium, rationabiliter praesumimus. — S. Lig. *Hom. apos.* n. 57. — Lacroix, et alii communiter.

7° Poenitens, cui difficilior iniungitur poenitentia, Confessarium moneere debet de impossibilitate aut nimia difficultate eam adimplendi; et si Confessarius non acquiescat, alium adire potest. Si autem poenitentia non appareat adeo gravis, poenitens eam acceptare tenetur, nec potest recedere sine aliqua culpa (24).

8° Si poenitens, accepta poenitentia ab uno Confessario, Confessionem iteret apud alium, ut mitiorem poenitentiam sortiatur, vel etiam alia de causa; a priori poenitentia minime liberatur, nisi mentionem de praecedenti confessione et accepta poenitentia faciat; ratio, quia ad commutandam poenitentiam ex parte Confessarii requiritur positivus voluntatis actus, quo prior obligatio revocetur. — *Ita communiter* Lugo, Lacroix, etc.

APPENDIX

DE POENITENTIS UTILIUS IMPONENDIS

I. *Opera pietatis.*

347. — 1° Orationes vocales, Pater, Ave, Credo, Litaniae B. Virg., Rosarium, sive eius tertia pars; preces matutinae et vespertinae.

2° Orationes mentales (discrete), pro capacitate poenitentis; pro rudibus, cogitatio aliqua de inferno, de morte, de passione Christi, mane aut vespere, v. gr. per tempus unius Ave.

3° Actus Fidei, Spei, Charitatis, contritionis, fiduciae in Deum, conformitatis divinae voluntati, propositi non peccandi..., toties (25)..., v. gr. mane, vespere, praesertim in tentationibus vel animi deiectione.

(23) Si hoc fit ex Confessarii consensu, opus iniunctum seu satisfactionem, atque adeo partem sacramenti integram habes in cura, qua poenitens alium ad quidpiam praestandum movet. Propositio autem damnata, quae in textu subiicitur, eum ferit, qui *propria auctoritate*, non autem qui auctore confessario alium sibi substituat.

(24) Aderit nimirum saltem acediae vitium.

(25) Haec, aliaque eiusmodi potius quam obligationis cuiuspiam, videntur materia consilii; nam facile oblivioni traduntur, et consequenter anxietatibus dant locum. Hoc ipsum etiam de iis, quae numero sequenti A. proponit, dicendum est.